

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Machvmetis Saracenorum principis, eiusque Svccessorvm
Vitae, Doctrina, Ac Ipse Alcoran**

Bibliander, Theodor

[Basileae], März 1550

VD16 VD16 K 2586

Summula quædam brevis contra hæreses & sectam diabolicæ fraudis
Saracenorum, siue Ismahelitarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97854](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97854)

fieri ad tutelam, quædam fieri ad decorem, quædam ad utrumque. Nam ad tutelam facta sunt à Salomone pacifico arma, licet tempore suo minus necessaria. Preparati sunt à David sumptus, parata & ornamenta templi diuini constructioni & ornatui deputata, sed nec illa eius tempore alicui usui profecerunt: sed in usus diuinos post eius tempora transierunt. Manserunt itaque ista aliquanto tempore ociosa: Sed incumbente necessitate apparuerunt, quæ diu uacauerunt, fructuosa. Nec tamen, ut mihi uidetur, opus istud etiam hoc tempore ociosum uocare debeo. Quia iuxta Apostolum, uersum, est & omnium doctorum uirorum, omnem scientiam extollentem se aduersus altitudinem Dei, omni studio, uerbo & scripto impugnare, destruere, conculcare. Quod si hinc errantes conuerti non possunt, saltem infirmis Ecclesiæ, qui scandalizari & occultè moueri leuibus etiam ex causis solent, consulere & prouidere doctus, uel doctior, si zelum habet iustitiæ, non debet negligere. Propono inde uobis patres omnes, & præcipue patrem Augustinum. Qui licet Iulianum, Pelagianum, licet Faustum Manichæum uerbis & labore suo ad fidem rectam conuertere nequiverit, non tamen quin de eorum errore magna contra eos uolumina conderet, omisit. Sic de reliquis sui temporis, et non sui temporis hereticis, sic de Iudæis, sic de Paganis faciens, non solum contra eos sui temporis homines armauit, sed etiam ad nos & ad posteros omnes maximæ ædificationis & instructionis charisma transmisit. Si igitur reuerentiæ uestræ in his laborandi Deo ad spirante uoluntas fuerit, nam facultas per eius gratiam deesse nõ poterit, rescribite, & mittemus librum quemadmodum misimus * ut per os uestrum ipsius laude repletum, spiritui nequitiæ spiritus benignus respõdeat, & Ecclesiæ suæ thesauros gazis uestræ sapientiæ suppleat.

Contra peruersam doctrinam pugnandum est modis omnibus.

Exemplo patrum hæreses detegenda ac resilienda.

videtur deesse partem, aut tale quiddam.

INCIPIT QVAEDAM SVMMV
LA BREVIS CONTRA HAERESSES ET SECTAM
diabolicæ fraudis Saracenorum, siue Ismahelitarum.

Vmma totius hæresis ac diabolicæ fraudis secte Saracenorum, siue Ismahelitarum, hæc est. In primis primus & maximus ipsorum execrãdus est error, quod trinitatem in unitate deitatis negant. Sicq; dum in una diuinitatis essentia trium personarum numerũ nõ credũt, in unitate numerũ euitates, dum ternarium numerũ inquam omnium formarum principiũ atq; finẽ, sicq; rerũ formatarum causam & originẽ atq; terminũ non recipiunt, Deũ licet ore cõfiterentur, ipsum penitus nesciunt. Ipsi autẽ deũ, ipsi uariabiles, principiũ uarietatis & alteratis omnis uidelicet binariũ solũ in unitate cõstitentur, scilicet ipsam diuinam essentiam, & eius animam. Vnde deũ pluraliter loquentẽ introducit suũ Alcoran, quo nomine legem suam nuncupãt. Et interpretãt Alcoran ex Arabico, collectio præceptorum. Illi autẽ cæci Deum creatorem patrẽ esse negant: quia secundum eos nullus sit pater sine coitu. Christũ itaq; licet ex diuino spiritu cõceptũ, Dei filiũ esse nõ credunt, nec etiã Deũ, sed pphetã bonũ, ueracissimũ, omnis mendaciũ atq; peccati immunẽ, Mariæ filium sine patre geni-

Primò negant trinitatem, & binarium cõstituent in diuinitate.

Legendũ forte Alteritatis. Anima Dei.

Christũ ex parte agnoscunt.

genitum, nunquam mortuum: quia morte non est dignus. Imò cum illum ludæi interficere uellent, de manibus eorū elapsus ascendisse ad astra: ibiq; nunc in carne uiuere in presentia creatoris, usq; ad aduentum Antichristi. Quem, dum uenerit, Christus idem gladio suo uirtutis interficiet, & Iudæos reliduos ad legem suā conuertet: Christianos autem, qui iam a lōgo tempore legem eius atque euangeliū perdiderunt, tum propter eiusdem discessum, tum etiam propter Apostolorum atq; discipulorum mortem, legē suam perfectē docebit. In qua omnes Christiani, sicut & illi primi sui discipuli saluabūtur. Cum quibus simul & omnibus creaturis Seraphim, quem ipsi dicunt archangelum unum, sonante buccina morietur & ipse Christus: postea resurrecturus cum cæteris, & ad iudiciū suos ducturus, eisq; auxiliaturus, sed nequaquam iudicaturus. Deus enim solus iudicabit: Prophetæ uerò & legati singuli cum suis & pro suis intercessores aderunt, & auxiliares. Sic enim docuit eos miserimus atq; impiissimus Machumet, qui omnia sacramenta Christianæ pietatis, quibus maximè homines saluantur, abnegās, iam penè tertiam humani generis partem, nescimus quo Dei iudicio, inauditis fabularum deliramentis diabolo & mortī æternæ contradidit. De quo quis fuerit, & quid docuerit, propter eos qui librum istum lecturi sunt, ut scilicet quod legerint, melius intelligant, & quā detestabilis tam uita quā doctrīna ipsius extiterint, sciāt, dicendum uidetur. Putant etiam quidam hunc Nicolaum illum, unum ex septem diaconibus primis extitisse, & Nicolaitarum ab eo dictorum sectam, quæ & in Apocalypsi Ioannis arguitur, hanc modernorum Saracenorum legem existere. Somniant & alij alios, & sicut lectionis incuriosi, & rerum gestarum ignari, sicut & in alijs casibus, falsa quælibet opinantur. Fuit autem iste, sicut etiam Chronica ab Anastasio Romanæ Ecclesiæ bibliothecario de Græco in Latinum translata apertissimè narrat, tempore imperatoris Heraclij, paulo post tempora magni & primi Gregorij Romani pontificis ante annos quingentos ferè & quinquaginta, Arabs natione, uilis genere, antiquæ primū idololatriæ cultor, sicut & alij Arabes tunc adhuc erant, ineruditus, nullarū penè literarū, strenuus in secularibus, & calliditate multa de ignobili & egeno in diuitem & famosum prouectus. Hic paulatim crescendo, & cōtiguos quosq; ac maximè sanguinis propinquos insidijs, rapinis, incursionibus frequenter insistendo: quos poterat furtim, quos poterat publicè occidendo, terrorem sui auxit. Et sæpe in congressionibus factus superior, ad regnum suæ gentis aspirare cœpit. Cumq; uniuersis pari modo resistentibus, eiusq; ignobilitatem contemnentibus, uideret se hac uia non posse consequi quod sperabat: quia uigladij non potuit, religionis uelamine, & diuini prophetæ nomine rex fieri attemptauit. Hæc quia inter barbaros barbarus, inter idololatrias & ipse idololatra habitabat, atq; inter illos, quos utpote præ cunctis gentibus tam diuinæ quā humanæ legis expertes & ignaros, faciles ad seducendum esse nouerat, conceptæ iniquitati dare operam cœpit. Et quoniam prophetas Dei magnos fuisse homines audierat, prophetam eius se esse dicens, ut aliquid boni simularet, ex parte illos ab idololatria, nō tamen ad Deum unum, sed ad fug, quam parturire iam cœperat, hæresis fallaciam, traducere conabatur. Cum interim iudicio illius, qui terribilis in consilijs dicitur super filios hominum, & qui miseretur cui uult, & quem uult indurat, dedit Satan successum

Antichristus à Christo consticiendus.
Christiani doctrinam Christi amiserunt: quam ipse reat ducet.

Iudicium nouissimum.

Machumet quis, & quæ doctrina eius.

Apo 2.

Anastasio bibliothecarius. Alcoran translatus auspicijs abbatij Cluniacensis anno 1143.

Religionis simulatio, aucupium egregium.

Arabes stupidi capiuntur facile imposturis.

Horrendū Dei iudiciū spectatur infecta ista.

Sergius Nesto-
rianus Machu-
metis conspira-
tor.

Ignorantia di-
vine sciētię in
errorem addu-
xit Arabes.

properando.
Christus qualis
a Machumete
prædicatur.

Resurrectio
carnis.
Iudicium extre-
mum.
Infernus.
Paradisus.

Circumcisio.
Voluptatis ma-
gis Machu-
met.

errori, & Sergium monachum hæretici Nestorij sectatorem ab Ecclesia ex-
pulsam ad partes illas Arabiæ transmisit, & monachum hæreticum pseudo-
prophetæ coniunxit. Itaq; Sergius coniunctus Machumet, quod ei deerat,
supplevit, & scripturas sacras tam veteris Testamenti quam novi secundum
magistri sui Nestorij intellectum, qui saluatorem nostrum Deum esse nega-
bat, partim prout sibi visum est, ei exponēs, simulq; apocryphorum fabulis
eum plenissimè imbuens, Christianum Nestorianum effecit. Et ut tota ini-
quitate plenitudo in Machumet conflueret, & nihil ei ad perditionem sui
uel aliorum deesset, adiuncti sunt Iudæi hæretico. Et ne verus Christianus
fieret, dolose præcauētes homini nouis rebus inhiantī non scripturarum ue-
ritatem, sed fabulas suas, quibus nunc usq; abundat Machumet, Iudæi insibi
lant. Sic ab optimis doctoribus Iudæis & hæreticis Machumet instructus,
Alcoran suum condidit, & tam ex fabulis Iudaicis, quam ex hæreticorum
nēnijs confectam nefariam scripturam barbaro illo suo modo contexit.
Quod paulatim per tomos a Gabriele, cuius iam nomē ex sacra scriptura co-
gnouerat, sibi allatum mētibus, gentem Deum ignorātem letali haustu infe-
cit, & more talium oram calicis melle linens subsequente mortifero ueneno,
animas & corpora gētis miserè (proh dolor) interemit. Sic planè ille impius
fecit, quando & Christianam & Iudaicam legem collaudans, neutram tamē
tenendā esse cōfirmans, t̄ propriando & repropriauit. Inde est, quod Moy-
sen optimū prophetam fuisse, Christum Deum maiorem omnibus extitisse
se confirmat, natum de uirgine prædicat, nuncium Dei, uerbum Dei, spiri-
tum Dei fatetur: nec nuncium, uerbum, aut spiritum, ut nos, aut intelligit,
aut scatur. Filium Dei dici, aut credi, prorsus deridet. Et de humanæ ge-
nerationis similitudine uacūus homo filij Dei æternam natiuitatem me-
tiens, uel gignere uel generari Deum potuisse, quanto potest nisu, denegat
& subsannat. Resurrectionem carnis sæpe replicando adstruit. Iudicium esse
in fine seculi non a Christo, sed a Deo exercendū esse, nō negat. Illi tamen
iudicio Christum, ut omnium post Deū maximū, ac seipsum ac gentis suæ
præsidium affuturum, uesant. Inferni tormenta qualia sibi libuit, & qualia
adinuenire magnum pseudopropheta decuit, describit. Paradisum non
societatis angelicæ, nec uisionis diuinæ, nec summi illius boni, quod nec o-
culus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascēdit: sed uerè talem qua-
lem caro & sanguis, imò sex carnis & sanguinis cōcupiscebat, qualemq; si-
bi parari optabat, depinxit. Ibi carnum & omnigenorū fructuum esum, ibi
lactis & mellis riuulos, & aquarū splendentū, ibi pulcherrimarū mulierum
& uirginum amplexus, & luxus, in quibus tota eius paradisus finitur, secta-
toribus suis promittit. Inter ista omnes penè antiquarū hæresum feces, quas
diabolo imbunte forbuerat, reuomens, cum Sabellio trinitatem abnegat:
cum suo Nestorio Christi diuinitatem abijcit. cum Manichæo mortem Do-
mini diffitetur, licet regressum eius non neget ad cœlos. His & similibus nō
acquisitionis, sed perditionis populum imbuens, a Deo plenissimè auertit.
Et ne Euangelicus sermo ultra in eis possit habere locum, uelut omnia quæ
sunt Euangelij & Christi scientibus, cordium eorum aditum ferreo impleta
tis obice obturauit. Circumcisionem in super uelut ab Ismahele gentis illius
primo sumptā, tenendam esse docuit. Et super hæc omnia, quo magis sibi alli-
cere carnales mentes hominum posset, gula ac libidini frena laxauit. Et ipse
simul

simul x & octo uxores habēs, atq; multorū aliorum uxores uelut ex respon-
 so diuino adulterans, maiorem sibi uelut exēplo prophetico numerū per diti-
 rū adiunxit. Et ut non ex toto inhonestus proderetur, studiū elemosynarū,
 & quādā misericordiæ opera commendat, orationes collaudat. Et sic undiq;
 monstruosus, ut ille ait, humano capiti ceruicem equinam & plumas auium
 copulat. Qui quoniam suadete iam dicto monacho, ac præfatis Iudæis, idolola-
 triam ex toto & reliquit, & relinquendam quibus potuit persuasit, atq; unū
 Deum, deorum multiplicitate relicta, colendum esse prædicauit, hominibus
 10 agrestibus & imperitis inaudita dicere uisus est. Et quia rationi eorum hæc
 prædicatio concordabat, propheta Dei primò ab eis creditur. Dehinc pro-
 cessu temporis & erroris in regem ab eis, quod concupierat, sublimatus est.
 Sic bona malis permiscens, uera falsis confundens, erroris semina seuit, &
 suo partim tempore, partim & maxime post suum tempus segetem nefariā
 igne æterno concremandam produxit. Nam statim Romano languescen-
 te, imò penè deficiente imperio, permittente eo per quem reges regnāt, Ara-
 bum uel Saracenorum hac peste infectorum surrexit principatus. Atque ui-
 armata maximas Asiæ partes cum tota Aphrica, ac partem Hispaniæ paula-
 tim occupās, in subiectos † sicut imperium, sic & errorem transfudit. Hos li-
 cet hæreticos nominem, quia aliqua nobiscum credunt, in pluribus a nobis
 20 dissentiunt: fortassis rectius paganos aut ethnicos, quia plus est, nominarē.
 Quia quamuis de Domino uera aliqua dicant, plura tamen falsa prædicant,
 nec baptismati, sacrificio poenitentię, uel alicui Christiano sacramēto, quod
 nunquā ullus, præter hos hæreticos, fecit, communicant. Summa uerò hu-
 ius hæresis intentio est, ut Christus dominus, neq; Deus, neq; Dei filius esse
 credatur: Sed licet magnus, Deoq; dilectus, homo tamen purus, & uir qui-
 dem sapiens, & propheta maximus. Quæ quidem olim diaboli machinatio-
 ne concepta, primò per Arrium seminata, deinde per istum satanam, scilicet
 Machumer, prouecta, per Antichristum uerò ex toto secundū diabolicam
 intentionem complebitur. Cum etiam dicat beatus Hilarius, antichristi ori-
 ginem in Arrio extitisse. Dicit, quod ille coepit, † unum filium Dei Christū
 30 esse negando, & creaturam esse dicendo: Antichristus tandem nullo modo
 illum Deum uel Dei filium, sed nec etiam bonum hominem fuisse asseren-
 do consummaturus est. Meritò impijssimus Machumer inter utrūq; medius
 a diabolo prouisus ac preparatus esse uidetur, qui & Arrij quodam modo
 supplementum, & Antichristi peiora dicturi apud infidelium mentes maxi-
 mum fieret nutrimentum. Nihil quippe ita contrarium humani generis ini-
 mico, sicut fides incarnati Dei: per quem præcipue ad pietatem excitamur,
 et sacramentis cœlestibus renouati, spiritus sancti gratia operante illuc, unde
 nos deiecit gloriabatur, ad uisionem scilicet regis & patriæ nostræ ipso re-
 40 ge & conditore nostro Deo ad nostrum exilium descēdente, nosq; ad se me-
 ritum reuocante, iterū redire speramus. Hanc pietatis & diuinæ dispensatio-
 nis finem, pariter & amorem, simpliciter ab initio in cordib. hominum mo-
 litur extinguere. Hanc etiam in principio adhuc nascentis Ecclesiæ: si tunc
 permitteretur: subtilitate uersutissima: & penè hoc eodem modo: quo postea
 gentem istam infelicissimam seducere permissus est, eradicare tentauit. Di-
 cit etiam beatus Augustinus: Porphyrium philosophum, postquam a Chri-
 stianitate miserabiliter apostatauit, hoc in libris suis, quos aduersus Christia-

Horatius in Arte.

Imperitæ multi tudinis iudicio Machumer pro pheta declara tur.

Romanorum deficiente impe rio Machumer confurgit.

Hoc Germa nia, hoc totus orbis Christia nus attende.

† Verū, uel uer bum.

Perpendite uiri Christiani, an illud deprehē datur in facti tio Christi uica rio.

Christi filij Dei incarnatio præ cipue diabolo aduersa. 1. Timoth. 3. Magnū sacram. &c.

Prophyrus ad postata.

Machumet |
Christo filio
Dei non plus
tribuit quam
diabolus.

nos edidit, retulisse, quod scilicet oracula deorum consuluerit, & de Christo quid esset, interrogauerit. Responsum uero a daemionibus fuisse, quod Christus quidem bonus uir fuerit, sed discipulos eius grauititer peccasse, qui ei diuinitatem adscribentes, rem quam ipse de se non dixerat, confinxissent. Quae sententia penes istos uerbis in istis fabulis inuenitur sapientissime. Quanta autem haec diaboli subtilitas extitit, ut de Christo aliquid boni diceret: de quo si ex toto male dixisset, nullatenus iam sibi credi sciebat, non curas quicquid Christus putaretur, dummodo diuinitas, quae maximè saluat homines, in illo non crederetur. Si quis plenius uult intelligere, legat xvij. librū eiusdem patris Augustini, & xvij. de Ciuit. Dei, & primum de Consensu euangelistarum. Ibi enim si boni ac studiosi ingenij est, conijciat pro certo, & quid diabolus tunc machinatus sit facere, sed non permissus; & quid tandem occulto iudicio permittente, in hac sola miserrima gente fecerit relaxatus. Nullo enim modo tales fabulas, quales hic scriptae sequuntur, fingere potuisset. Per quas post multa ridicula, & insanissima deliramenta, hic praecipue omni modo Satanas intendit perficere, ne Christus Dominus Dei filius & uerus Deus humani generis conditor & redemptor esse credatur. Et hic est uerè, quod per Porphyrium tunc persuadere uoluit; sed per Dei misericordiam ab Ecclesia eo adhuc tempore spiritus sancti feruente primitijs exsufflatus, eadem miserrimo homine isto Machumet, & ut fertur a multis, arrepticio & cadente, quasi instrumēto et organo sibi aptissimo usus, proh dolor gentem maximam, & quae iam penes dimidia pars mundi reputari potest, secum in eternam perditionem dimerit. Quod quare isti permissum sit, ille solus nouit, cui nemo potest dicere, cur ita facis: & qui de multis uocatis paucos electos esse dixit. Vnde ego magis eligerè contremiscere, quam disputare. Ista breuiter praenotaui, ut qui legent, intelligant. Et si talis est, qui contra totam haeresim istam scribere et uelit & possit, cum quali hoste pugnaturus sit, agnoscat. Erit fortasse adhuc, cuius spiritum Dominus sit scitabit, ut Ecclesiam Dei a magna, quam inde patitur, ignominia liberet. Quia scilicet cum omnes siue antiquas siue modernas haereses usque ad nostra tempora respondendo confutauerit, huic soli quae super omnes alias tam in corporibus quam in animabus infinitam humani generis stragem dedit, non solum nihil respondit: sed nec quid tanta pestis esset, aut inde processerit, inquirere saltem uel tenuiter studuit. Nam & haec tota causa fuit, quae ego Petrus sanctae Cluniacensis ecclesiae minimus abbas, cum in Hispanijs pro uisitatione locorum nostrorum, quae ibi sunt, demorarer, magno studio & impensis totam impiam sectam, eiusque pessimi inuictoris execrabilem uitam de Arabico in Latinum transferri, ac denudatam ad nostrorum noticiam uenire feci: ut quam suspecta & friuola haeresis esset, sciretur, & aliquis Dei seruus ad eam scripto refellendam sancto inflammante spiritu incitaretur. Quod quia pro pudor iam penes huiusmodi studiorum sanctorum ubique in Ecclesia tepescendo seruore, non est qui faciat: (expectaui enim diu, & non fuit qui aperiret os, & zelo sanctae Christianitatis moueret pennam, & ganniret) ego ipse, saltem si magna occupationes meae permiserint, quandoque id aggredi Domino adiuuante propofui. Simpliciter tamen a quocumque altero melius, quam a me deterius, haec fieri, gratum habebam.

Qui stat, uideat
ne cadat.
Operemur salutem
nostram
cum timore &
tremore, &
ambulemus diu
lux est.

Opera precium
cognoscere doctrina
impia
Machumetis.
Petrus abbas
Cluniacensis
curauit magnis
impensis, ut
Latini legere possint
res Saraceno-
rum.

Praefatio